

Botaniske undersøkingar i Arnfjæra, Leksvik kommune, Nord-Trøndelag

Dag-Inge Øien

NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET
VITENSKAPSMUSEET
TRONDHEIM

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Vitenskapsmuseet
Botanisk notat 1997-4

**Botaniske undersøkingar i Arnfjæra, Leksvik
kommune, Nord-Trøndelag**

Dag-Inge Øien

Trondheim, september 1997

Oppdragsgjevar: Leksvik kommune

Innhald

	Side
FØREORD	1
INNLEIING.....	2
Lokalisering og generell beskrivelse	2
Vegetasjonen i grove trekk.....	2
Geologi	3
Utarbeiding av reguleringsplan	3
BOTANISKE REGISTRERINGAR.....	3
Artsliste over alle karplantar funne i Arnfjæra i 1997.....	3
ARNFJÆRA SIN STATUS SOM BOTANISK LOKALITET	6
EFFEKTAR VED TILRETTELEGGING FOR BADING	6
LITTERATUR	7

Føreord

Denne rapporten er laga på oppdrag frå Leksvik kommune. Oppdraget bestod i å gi ei botanisk statusvurdering av Arnfjæra i forhold til den undersøkinga som vart gjort av Baadsvik i 1980 (Baadsvik 1981). Vitenskapsmuseet skulle òg gi ei vurdering av korleis ei tilrettelegging for bading og friluftsliv i Arnfjæra vil innverke på dei botaniske verdiane. Området vart undersøkt 20. juni 1997 av underteikna.

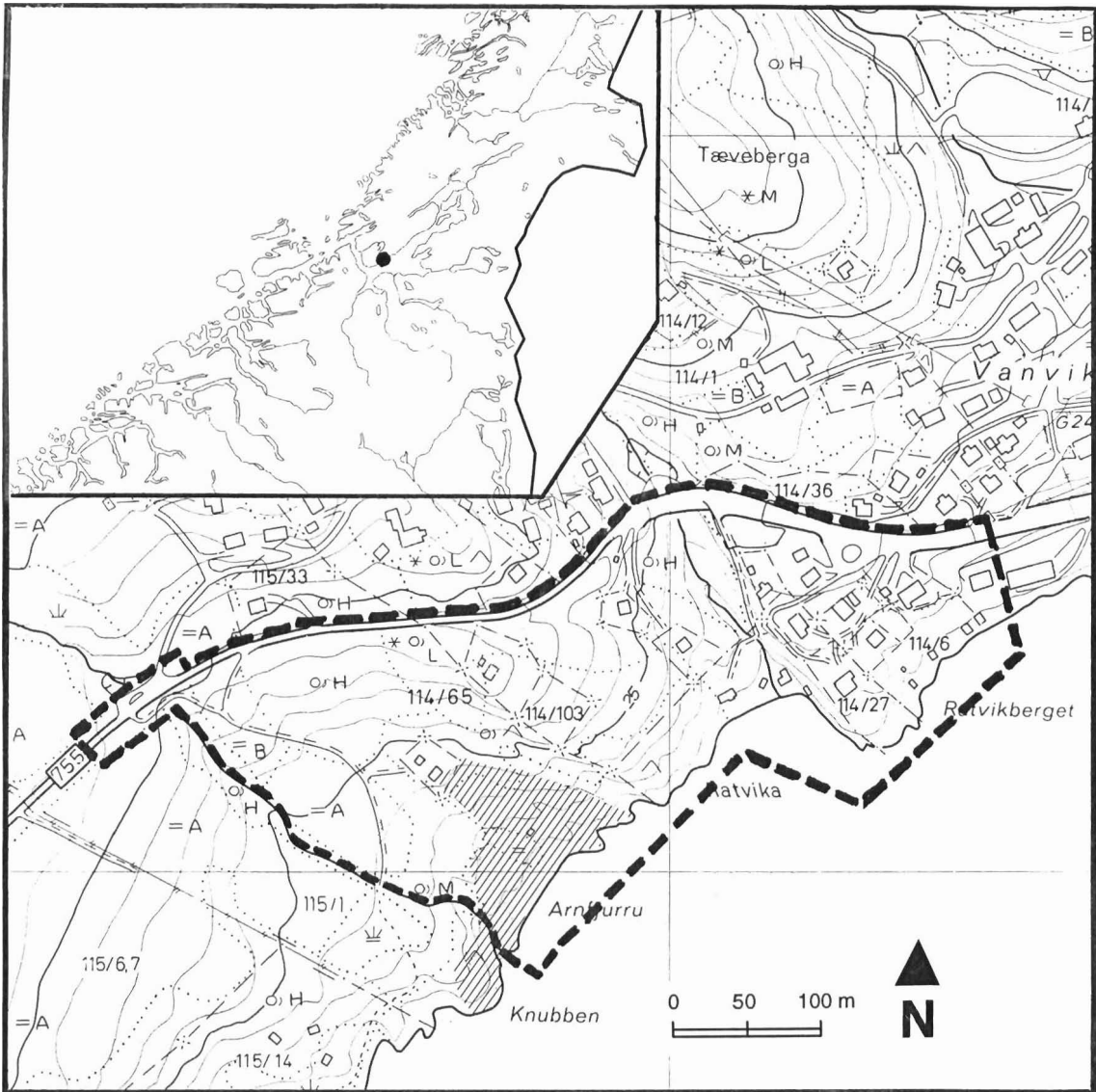
Trondheim september 1997

Dag-Inge Øien

Innleiing

Lokalisering og generell beskrivelse

Fylke: Nord-Trøndelag
Kommune: Leksvik
UTM-referanse: NR 603, 477
Kartblad: 1522 II, Rissa
Høgdeintervall: 0-20 m o.h.

Figur 1. Det undersøkte området. Kartgrunnlag: Statens kartverk, økonomisk kartverk (1:5000), kartblad CK 129-5-1, Vanvikan.

Vegetasjonen i grove trekk

Det undersøkte området består hovudsakleg av fuktige og næringsrike strandenger og tangvollar dominert av høge urter og gras. Strandeng-vegetasjonen er omkransa av store svaberg med til dels artsrik vegetasjon. Spesielt gjeld dette berga vest for stranda, der

berggrunnen er rikast (sjå nedanfor). Det finst og nokre mindre berg om lag midt på stranda. Desse er prega av sterk slitasje. Sjølve stranda er grus- og rullesteinsdominert.

Geologi

Berggrunnen i mesteparten av det undersøkte området består av glimmerskifer. I vestkanten av området finst det strandberg med amfibolitt og grønnstein (Wolff 1976). Dette partiet ligg like utanfor det området som er omfatta av reguleringsplanen, og har ein rikare flora enn resten av det undersøkte området.

Utarbeiding av reguleringsplan

Leksvik kommune starta i 1997 opp arbeidet med å lage reguleringsplan for området Ratvikdalen, like vest for sentrum i Vanvikan. Eit viktig formål med planen er å legge til rette for friluftsliv og bading ved sjøen, og kommunen peikar spesielt på at strandsona ved Arnfjæra kan utviklast til eit attraktivt område for barn og unge. Etter det kommunen opplyser vil ein legge opp til ei enkel tilrettelegging i Arnfjæra som hovudsakleg inneber skilting frå veg og oppsetting av søppelcontainer og toalett ved stranda.

Botaniske registreringar

Feltarbeidet vart utført 20.juni, og i alt vart 118 artar av karplantar registrert innanfor eit område på ca. 9 daa (fig. 1). Delar av området vart undersøkt av Karl Baadsvik i 1980 (Baadsvik 1981). Etter områdebeskrivelsen er det truleg berre strandberga i vest som vart undersøkt den gongen. Den svært sjeldne arten steinstorkenebb (*Geranium columbinum*) som var registrert i 1980 vart ikkje funnen i 1997. Det same gjeld fleire varmekjære artar som småsmelle (*Silene rupestris*), tårnurt (*Arabis glabra*) og villauk (*Allium oleraceum*), samt den kalkrevande orkideen brudespore (*Gymnadenia conopsea*). Hovudårsakene til det kan vere at feltundersøkinga i 1980 òg omfatta område vest for det som vart undersøkt i 1997. Det er òg mulig at undersøkinga i 1980 vart gjort seinare på sommaren.

Artsliste over alle karplantar funne i Arnfjæra i 1997

Nedanfor er alle dei 118 artane som vart funne i Arnfjæra i 1997 lista opp, med norske og vitskaplege namn. Namnebruken følgjer Lid & Lid (1994).

Tre, busker og lyng

<i>Betula pubescens</i>	bjørk
<i>Calluna vulgaris</i>	røsslyng
<i>Corylus avellana</i>	hassel
<i>Fraxinus excelsior</i>	ask
<i>Juniperus communis</i>	einer
<i>Picea abies</i>	gran
<i>Pinus sylvestris</i>	furu
<i>Populus tremula</i>	osp
<i>Prunus padus</i>	hegg
<i>Rosa cf. canina</i>	steinnype
<i>Rosa dumalis</i>	kjøttnype
<i>Rubus idaeus</i>	bringebær
<i>Salix aurita</i>	øyrevier
<i>Salix caprea</i>	selje

<i>Sorbus aucuparia</i>	rogn
<i>Vaccinium myrtillus</i>	blåbær
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	tyttebær

Urter

<i>Achillea millefolium</i>	ryllik
<i>Ajuga pyramidalis</i>	jonsokkoll
<i>Alchemilla glabra</i>	glattmarikåpe
<i>Alchemilla subcrenata</i>	engmarikåpe
<i>Anemone nemorosa</i>	kvitveis
<i>Angelica archangelica</i>	kvann
<i>Angelica sylvestris</i>	sløke
<i>Antennaria dioica</i>	kattefot
<i>Anthriscus sylvestris</i>	hundekjeks
<i>Anthyllis vulneraria</i>	rundskolm
<i>Arabis hirsuta</i>	bergskrinneblom
<i>Athyrium filix-femina</i>	skogburkne
<i>Campanula rotundifolia</i>	blåklukke
<i>Carum carvi</i>	karve
<i>Cerastium fontanum</i>	vanleg arve
<i>Cirsium helenioides</i>	kvitbladtistel
<i>Cirsium vulgare</i>	vegtistel
<i>Clinopodium vulgare</i>	kransmynte
<i>Convallaria majalis</i>	liljekonvall
<i>Cystopteris fragilis</i>	skjørlok
<i>Dactylorhiza maculata</i>	flekkmarihand
<i>Dryopteris filix-mas</i>	ormetelg
<i>Epilobium angustifolium</i>	geitrams
<i>Epilobium montanum</i>	krattmjølke
<i>Filipendula ulmaria</i>	mjødurt
<i>Fragaria vesca</i>	markjordbær
<i>Galium aparine</i>	klengjemaure
<i>Galium boreale</i>	kvitmaure
<i>Geranium sylvaticum</i>	skogstorkenebb
<i>Geum rivale</i>	enghumleblom
<i>Hieracium umbellatum</i>	skjermsvæve
<i>Hieracium sect. vulgata</i>	beitesvæve
<i>Hypericum maculatum</i>	firkantperikum
<i>Hypericum hirsutum</i>	prikkperikum
<i>Iris pseudacorus</i>	sverdliilje
<i>Knautia arvensis</i>	raudknapp
<i>Lathyrus pratensis</i>	gulskolm
<i>Leucanthemum vulgare</i>	prestekrage
<i>Listera ovata</i>	stortveblad
<i>Lotus corniculatus</i>	tiriltunge
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	hanekam
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	småmarimjelle
<i>Papaver orientale</i>	orientvalmue
<i>Paris quadrifolia</i>	firblad

<i>Carex panicea</i>	kornstarr
<i>Carex pilulifera</i>	bråtestarr
<i>Dactylis glomerata</i>	hundegras
<i>Deschampsia cespitosa</i>	sølvbunke
<i>Elymus repens</i>	kveke
<i>Festuca rubra</i>	raudsvingel
<i>Luzula multiflora</i> coll.	engfrytle
<i>Luzula pilosa</i>	hårfrytle
<i>Melica nutans</i>	hengjeaks
<i>Nardus stricta</i>	finnskjegg
<i>Poa nemoralis</i>	lundrapp

Arnfjæra sin status som botanisk lokalitet

Forutan steinstorkenebb er det ikkje registrert nokon utprega sjeldne artar i Arnfjæra, men fleire av artane er nær kanten av sitt kjende utbreiingsområde. Broddbergknapp (*Sedum rupestre*) finst langs Trondheimsfjorden innover til Levanger og Mosvik. Steinnype (*Rosa canina*) er ikkje kjend nord for Trondheim, men det er usikkert om denne arten verkeleg vart funnen i Arnfjæra. Artsavgrensingane innanfor denne gruppa er svært komplisert, og lokaliteten vart dessutan oppsøkt tidleg i sesongen, før blomstring. Også artar som ask (*Fraxinus excelsior*) og kransmynte (*Clinopodium vulgare*) er relativt sjeldne nord for Trøndelag. Dessutan vart arten orientvalmue (*Papaver orientale*) funnen i området. Denne arten som opphavleg kjem frå austre Middelhavsområdet, spreier seg frå hagar, men er ikkje kjend forvilla i Norge nord for Trøndelag.

Det faktum at steinstorkenebb ikkje vart funnen i Arnfjæra i 1997 kan i verste fall tyde at arten er borte frå området, og i beste fall tyde at dei rikelege førekomstane som Baadsvik (1981) skildrar er sterkt reduserte. Trass i dette viser undersøkinga i 1997 at området ikkje har endra seg vesentleg sidan den gongen. Det er lite slitasje å spore på dei viktigaste delane, og ein finn framleis eit forholdsvis høgt tal artar innanfor eit lite område. Arnfjæra må difor framleis sjåast på som ein viktig botanisk lokalitet i Trøndelag. Statusen som området med dei rikaste og mest varierte strandberga i Leksvik kommune er ikkje blitt svekka. Med det presset som finst på bruken av strandareal rundt Trondheimsfjorden vil lokalitetar som Arnfjæra berre bli viktigare og viktigare som kjelde til biologisk mangfald i tida framover.

Effektar ved tilrettelegging for bading

Den største faren for dei botaniske kvalitetane i Arnfjæra-området ved tilrettelegging for bading ligg i auka trakk med påfølgjande slitasje på dei rikaste strandberga i vest, inntil kanten av det regulerte området (fig. 1). Ei tilrettelegging bør difor leggest opp slik at ein skjermar denne delen av området så mykje som råd er. Dersom dette blir gjort, og tilrettelegginga blir av eit så lite omfang som det kommunen opplyser ved starten av reguleringsplanarbeidet, vil innverknaden på dei botaniske kvalitetane i området bli liten. Området bør likevel haldast under oppsyn med tanke på utviklinga i trafikken, og eventuelle tiltak for å styre ferdselen bør vurderast om slitasjonen blir for stor.

Litteratur

- Baadsvik, K. 1981. Flora og vegetasjon i Leksvik kommune, Nord-Trøndelag. *K. norske Vidensk. Selsk. Mus. Rapp. Bot. Ser. 1981 11*: 1-89.
- Lid, J. & Lid, D. T. 1994. *Norsk flora. 6. utgåve ved Reidar Elven*. Det Norske Samlaget. 1014 s.
- Wolff, F. CHR. 1976. *Geologisk kart over Norge, berggrunnskart TRONDHEIM 1 : 250 000*. Norges geologiske undersøkelse.

<i>Pimpinella saxifraga</i>	gjeldkarve
<i>Plantago lanceolata</i>	smalkjempe
<i>Plantago major</i>	groblad
<i>Platanthera bifolia</i>	nattfiol
<i>Polygala vulgaris</i>	storblåfjør
<i>Polypodium vulgare</i>	sisselrot
<i>Potentilla anserina</i>	gåsemure
<i>Potentilla argentea</i>	sølvure
<i>Potentilla erecta</i>	tepperot
<i>Prunella vulgaris</i>	blåkoll
<i>Ranunculus acris</i>	engsoleie
<i>Ranunculus auricomus</i>	nyresoleie
<i>Ranunculus ficaria</i>	vårkål
<i>Rhodiola rosea</i>	rosenrot
<i>Ribes nigrum</i>	solbær
<i>Ribes rubrum</i>	hagerips
<i>Rubus saxatilis</i>	tågebær
<i>Rumex acetosa</i>	engsyre
<i>Rumex acetosella</i>	småsyre
<i>Rumex crispus</i>	krushøymole
<i>Rumex longifolius</i>	vanleg høymole
<i>Saxifraga cotyledon</i>	bergfrue
<i>Sedum acre</i>	bitterbergknapp
<i>Sedum rupestre</i>	broddbergknapp
<i>Sonchus arvensis</i>	åkerdylle
<i>Succisa pratensis</i>	blåknapp
<i>Taraxacum</i> spp.	løvetann
<i>Trientalis europaea</i>	skogstjerne
<i>Trifolium pratense</i>	raudkløver
<i>Tussilago farfara</i>	hestehov
<i>Urtica dioica</i>	stornesle
<i>Valeriana sambucifolia</i>	vendelrot
<i>Veronica chamaedrys</i>	tviskjeggveronika
<i>Veronica officinalis</i>	lækjeveronika
<i>Vicia cracca</i>	fuglevikke
<i>Vicia sepium</i>	gjerdevikke
<i>Vicia sylvatica</i>	skogvikke
<i>Viola canina</i>	engfiol
<i>Viola riviniana</i>	skogfiol
<i>Viola tricolor</i>	stemorsblomst
<i>Woodsia ilvensis</i>	lodnebregne

Grasvekster

<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	gulaks
<i>Avenula pubescens</i>	dunhavre
<i>Carex digitata</i>	fingerstarr
<i>Carex flacca</i>	blåstarr
<i>Carex pallescens</i>	bleikstarr

Utgiver: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Vitenskapsmuseet
Institutt for naturhistorie
7004 Trondheim

ISBN 82-7126-539-3
ISSN 0804-0079

Opplag: 50